

SECTIO QUARTA.

Ad quam classẽ succinum sit referendum;
& quot modis à reliquis differat
mineralibus?

CAP. I.

*Succinum non ad metalla, nec ad terras aut
salia, nec ad bitumina aut sulphura
esse referendum.*

§. I.

Fossile succinum declaravimus, illisque quæ rudi adhuc accidunt generationem illustravimus, sed ut penitus natura introspectiatur, genus fossilium ad quod accedat proximè explicandum erit.

II. *Metallis non esse accensendum vel illud arguit, quod nec ductile sit, nec liquabile: sicubi enim in fluorem deducitur, soliditati ejus multum decedit, contra quàm metallis evenit.*

III. *Fuerunt qui succinum fundendi, & parva frustra in unam molem salvà firmitate uniendi artem se tenere asseverarunt; inter Adeptos numerandi, si idoneis documentis fidem fecerint; neque minus quàm ex lapide Philosophorum lucrum Electrotoreutæ ipsis promittunt. Ego variis experimentis, dum fusioni succini operam dedi, frustra istud tentari didici, siquidem salium vis, à quâ maximum succinorum robur, inter solvendum avolat; nec à fuga retinetur, nisi addito aliquo, eo ipso tamen soliditas corrumpitur. Quod si calor tam blandus admoveri posset, qualem natura in animalibus humente vapore miscet, non desperandum arti putarem; Globus enim succineus in ovis ventriculo repertus ex pluribus minutis coagmentatus est, relictis juncturæ ubique vestigiis, quæ ipsa nec*

nec fusorium, sed tepidum glutinandis commodum ignem à natura adhibitum fuisse indicant.

IV. *Fusa succina*, quibus sceleta obducta atque succinea funera venditata, vernix sunt, uti amicissimus D. VÖGELING optimè monuit. Solvi olim succinum & liquefeci, solo ignis adminiculo, nullà alià re admixtà, sed fragilius justo comperi, imminutà coloris gratià, salinis minutiis quæ lateribus vasis adhærebant causam reddentibus.

V. Multò minus ad *terrarum* aut *salium classem* succinum referendam erit; quum terris arctius cohæreat, & salibus sit pinguius, utrisque etiam humidius.

VI. Ad *bitumina* & *sulphura* propius accedit, ut tamen durities ipsum ab his discriminet, tam dura enim ac solida pura bitumina aut sulphura nemo indicabit.

CAP. II.

*Quod succinum sit gemma: virtus attrahendi
levia & humores corporis humani.*

§. I.

Durities succinum *inter lapides*, splendor *inter gemmas* collocat; Neque fragilitas objiciatur; fragilis & gages; gemmæque gemmis solidiores, nec tamen propterea loco moventur: Electrotoretæ satis dura succina experiuntur, alba inprimis, ut ferri aciem hebetent; tormentaque & mortaria ludicra, à pulveris pyrii explosione illæsa, soliditatem docent: *Summa* etiam *succini ex duritie & soliditate gloria*: facessant itaque *friabilia* ac *fragilia*, quæ ignobilitate contenta, ab arte rejiciuntur.

II. Sed *virtutum*, quæ succinum à reliquis gemmis discernunt, præcipua Antiquis visa *attrahendi*, ut *electrica* ipsis vocarentur *corpora*, quæ facultate trahendi quidquam ad se polleant; & celebre hujus virtutis nomen PLATONIS etiam in-

D

genium

genium in explicando exercuit. Recentior ætas quæ res naturales intentiori experimentorum curâ explorat, aliis gemmis, lapidibus, vitris, bituminosis, resinosisque, sulphuri, asphaltu, lacca communem vim attrahendi advertit. Reliquis tamen gemmis fortius succinum attrahet, ut quod attritum pinguia effluvia eaque tenacia copiosius emittit: Virtutem enim hanc oleosis particulis adscribendam persuasit experimentum, quod de colophonia gemina cepi; altera enim post olei destillationem excepta pariter se electricam adducendo levia probabat; altera verò, quam post Balsami nigri liquorem exemi, licet nitida & quasi vitrea esset, nullam vim attrahendi exerebat: Nimirum illa aliquid pinguedinis retinuit, hæc vero capitis mortui instar omni bituminosa pinguedine prorsus exuta fuit.

III. Veteres quædam exceperunt, quæ non adduceret; Sympathia & antipathia miraculo: perperam admodum, siquidem & ocymum & oleosa & humida, ipsasque aqueas guttas à succino attrahi pro lubitu demonstro, insigni & polita glebâ admotâ; eleganti spectaculo, quando effluviis ingredientibus gutta in bullam adsurgit, aut quando pendula transilit.

IV. Sed & in corpus humanum hæc virtute succinum agit: frusto cervici alligato partem quam leviter attingit, leni sudore humectam tactu percipies. IL. BOILE, Angliæ imò Europe erudita maximum quondam decus, enarrabat, & incredulo mihi asseverabat, illustri profapia virgiem globulorum grandiorum lactei albescentis corollâ ita affectam, ut os in tremorem & quasi spasmus ageretur, quoties collo suspensam gestaret, remotâ verò corollâ tremorem cessasse & convulsionem, efficaciam autem attrahendi humores in foniculis quidam globulis succineis persensere.

V. Sed quod duorum pedum spatio distantia corpora, levia licet, attraxerit, mihi incognitum; paleari veste induta animalia verò quod rapuerit, prorsus fabulosum: quibusdam tamen persuasum fuit, ut crederent.

CAP. III.

Odor, Sapor, Color & levitas Succini.

§. I.

PROPRIA succino est FRAGRANTIA, qualem nulla gemmarum exhalat; neque ex reliquis naturæ fœtibus, aromaticæ fortis, quidquam parem odorem spargit; non thus, non myrrha, non camphora, nec mastiche; *In resinarum intra formicarum acervos abditarum glebulis imitamentum habes adoraminiis*, sed ut in attritis & accensis discrimen se prodat illicò.

II. Diversus est *flavorum* sive igneorum ab *albescentibus* ODOR; *illorum* pinguia, adeoque blandiora, *horum* salsa & acriora sunt effluvia, quæ haud similiter nares afficiunt.

III. Peculiaris quoque inter gemmas succinis est SAVOR; sed & hic variat, uti oleosarum & salinarum particularum variat miscela; alba fibras linguæ pungunt, flava non item.

IV. A plerisque gemmis & COLORUM varietate differunt: Nigrorem refugiunt; opaca rara sunt repertu; superant inter pura pellucida.

V. Denique LEVITATE, parem vix nominabis gemmam; dono dederam Amico rei gemmarum gnaro, peregrè ex Asia reduci, corollam cum armillis & manubriis cultellorum variegati coloris, nec patriam gemmam dignoscere potuit nisi de pondere admonitus.

CAP. IV.

Alia succini virtutes, quibus à gemmis differt;

usus à medicando, circa preparationem artis

Pharmaceutica.

§. I.

Vana quorundam fuit opera in viribus succini recensendis, quando *virginitatem probandi facultate* idem pollere, aut *luna decrementis incrementisve* respondere prodiderunt.

II. *Princeps virtus* est corporibus animalium mederi, ad quam gloriam nulla gemma æquè accedit: *Crudum* citra artis operam est salutare, sive intus sive extus applicetur: *Indis & Chinesibus* suffitus in deliciis habetur, ut in luxum degeneret: Sed Catharrhis ex pituita suffimentum prodesse vulgus novit; Exhalationibusque succineis alexipharmacis acceptum quondam tulerunt Electrotoreuta Regiomontani, quod ipsi à peste manserunt intacti: Certè non efficacior adversus contagia suffitus, quam ex succino; Neque ulli ex fodinis LITORIS SUDAVICI graves aut pestilentes erupère unquam vapores.

III. Fluxionibus capitis *alba* perpolita succina sunt proficua, cervici alligata humores avellunt; blanda quoque oculis *flavorum* affriccio; & fonticulis succinei globi lenius induntur.

IV. In pulverem contusum ad urinam ciendam, ad calculum propellendum, ad muliebris sexus menstruum profluvium movendum multum valere, si cetera sunt paria, quotidiana loquitur experientia. *Dono à Generosa Domina* acceperam *calculum plurimum unciarum*, duos articulos digitorum & supra latum, tres longum, quem carnificem *Rustica* in sinu pudoris tres menses passa erat; dato succini albi pulvere, cochlearis mensurâ, feliciter carnificinâ liberata est; ipsam aniculam ad me adduci curavi, ut omnia exquirerem accuratius.

V. Pariter succini pulvis vino infusus, hinc sub operculo incoctus, calido vino epoto, & urinæ & calculo & mensibus trahendis inservit, quamvis minus efficaciter.

VI. In

VI. In memoratos usus Medicos præstat *album* sumere; salis enim maxima in his enitet virtus. Atque PATER NUS PATRIS PATRIÆ in subditos affectus per Præfectum litoris capropter poscentibus colonis, qui circa succinum occupantur, libras duas albi in tutelam & curam sanitatis clementissimè quotannis dilargitur.

CAP. V.

Usus succini in medendo per præparationem artis Pharmaceuticæ.

§. I.

Longum foret minutim recensere, quæ Pharmaceutica in externa & interna remedia ex succino præparat; præcipua solum attingo: MAGISTERIUM RESINOSUM salubriter Pilularum formâ usurpatur, nec Balsamo Copaibæ cedit, sive urina cienda, sive pituita digerenda, sive gonorrhæa temperanda: Idem Cephalicis Emplastris convenit.

II. COLOPHONIA Diaphoreticis quibusque & Stomachicis Emplastris congruit; commodo maximo si adversus paralyfin, apoplexiam, aut epilepsiam, aut etiam gangrænâ munienda sunt partes; sumtu minori: Debilitatos ab arthritide artus benignè fovet: Nisi domestica despiceremus, vel magis si non inconsultis circumstantiis, domesticis temerè abuteremur, Colophoniam succini præ divinis quibusque ac miraculosis dictis Emplastris commendarem.

III. OLEUM succini Europæ & Asiæ præclarum præbet medicamen, sed imprudentiâ Medicastrosum infamiam incurrit; siquidem in gonorrhæa, calculo, & mensibus suppressis sæpe in exitium ægrotis cessit: Parca ejus sit dosis, gutta una & altera aliquot drachmis Sacchari vires impertit; frigido & pituitoso cerebro una guttula vertici aut suturis illita medetur; gossypio excepta, auribusque admota flatus & tinnitus discutit;

ambustas frigore partes restituit; Partu difficili fert opem, quod vel veterinariis in Prussia innotuit, quamvis his pulvis magis in usu. Oleum autem eligendum quod aëreum, nullà ab igne notà empyreumatis impressà, albescens, subtilissimum & fragrantissimum.

IV. SALIS VOLATILIS succinei contra Epilepsiam aliosque affectus Cephalicos, à pituità oriundos decantata est medicina: Sed & Diureticum insigne præstat.

V. ESSENTIA SUCCINI est olei subtilior portio, adeoque eadem de hactibi promittes commoda, sed quod Spiritus vini mixturà diluta est largius in usum assumi potest: valet quoque ad arcendam gangrænam extus.

VI. Sunt qui PHLEGMA medicamentis adnumerant, sed quodcunque ipsi inest virium olei atque salis reliquiis debetur, quibus si priyatur, fatuum ac fumosis exhalationis imbutum restat.

VII. Quod postremum destillat CRASSUM OLEUM non nisi vulgo in frigidorum artuum medelam conveniet, empyreuma enim graveolens reddit, ut satius æstimem isto abstinere, & colophoniam integris viribus servare.

VIII. Pluribus modis istæ præparationes variant, & aliis combinantur, parumque abest, quin omnibus morbis ex succino paratum auxilium proffert; sed simplicibus delectamur magis, itaque composita negligimus.

IX. Illud unicum adjicio, me iusta analysi, ductu naturæ pura ab impuris separando, blando in subsidium advocato igne vires succini omnes ita coadunare, ut salvâ fragrantia nativâ, pinguium & salinarum particularum salvâ quoque efficacia, externo internoque usui idoneum remedium evadat: BALSAMUM SUCCINEUM voco, in quo remotis terrestribus graveolentibus partibus volatiliores atque delicatiores amicissimo floris nexu arcè coherent, nullo alieno in societatem admisso.

X. Quic-

X. Quicquid à succino crudo aut arte quomodocunque præparato expectari potest, citius, tutius & jucundius à NOSTRO BALSAMO præstabitur: Internè formâ pilularum, commodissime assumitur, aut boli; externè Apoplectici, cuius & colorem præ se fert, Balsami in modum applicatur; gingivis, linguæ, palato, in deliquiis, in passionibus hystericis, epilepticis, Paralyticis, cum fructu affricatur: Prophylaxeos ergò quâvis septimanâ bis terve grana quinque, septem, decem, imo XV. tuto usurpantur; similiter in Renum, vesicæ, genitalium certis morbis, admixtis anodynis; contra tinnitum aurium, quam oleum affert medelam, at certiolem.

XI. BALSAMUM hoc, ut meditando elicere fecit olei succini vulgaris ob empyreuma ingratus odor, ob cuius fastidium quidam usum prorsus intermiserunt; fecit & ab olei usurpatione periculum, quum igneæ prorsus sit naturæ; fecit & salis volatilis auxiliaris copia, quâ oleum destituitur.

XII. Non malè ap. HOFMANNUM & ETTMULLERUM Balsami Peruviani gratia oleo succini jungitur; Ast felicior Peruviani & NOSTRI BALSAMI SUCCINEI, adversus gonorrhæam & fluorem album imprimis, societas erit.

XIII. *Balsamum Succini vulgare* ex Sulphur. admixto nihil habet cum NOSTRO commune: Sed nec elegantius ETTMULLERO commendatum quod succini oleum &

Sal volatile triplo olei Nucistæ expressi conjungit, ad illud accedit, NOSTRUM enim & corporacionem & colorem ex seipso habet.